

A MAGYAR BIOLÓGIAI TÁRSASÁG EMBERTANI SZAKOSZTÁLYÁNAK MŰKÖDÉSE A 2025. ÉVBEN

407. szakülés, 2025. július 1.

Korsós Zoltán, a Magyar Biológiai Társaság elnöke: *Dr. Pap Ildikó, a Magyar Biológiai Társaság tiszteletbeli tagjának köszöntése.*

Pap Ildikó, a Magyar Biológiai Társaság Embertani Szakosztályának elnöke: *Dr. Susa Éva köszöntése 75. születésnapja alkalmából.*

Korsós Zoltán, a Magyar Biológiai Társaság elnöke: *Dr. Darvay Sarolta köszöntése az MBT Gelei József emlékérmének odaítélése alkalmából.*

Darvay Sarolta^{1,2} (¹Eötvös Loránd Tudományegyetem, TÓK, Természettudományi Tanszék; ²Selye János Egyetem, Tanárképző Kar, Biológia Tanszék, Komarno, Szlovákia): *A humánbiológia szerepe az egészségmagatartás formálásában.*

A 407. szakosztályi ülésen köszöntött kollégáink, Pap Ildikó, Susa Éva és Darvay Sarolta.

Rátz-Sulyok Fanny Zselyke^{1,2,3}, Jang-Kapuy Csilla^{1,2,3}, Bakonyi Péter¹, Béres Bettina¹, Dobronyi Tamás¹, Petridis Leonidas^{1,4}, Zsákai Annamária^{1,2}, Szabó Tamás¹ (¹Magyar Kézilabda Szövetség, Sporttudományi és Diagnosztikai Igazgatóság; ²Eötvös Loránd Tudományegyetem, TTK, Embertani Tanszék; ³Eötvös Loránd Tudományegyetem, TTK, Biológia Doktori Iskola; ⁴Magyar Testnevelési és Sporttudományi Egyetem, Sportélettani Kutató Központ): *Fiatal kézilabdázó játékosok endokrin és stresszállapotának vizsgálata.*

Jang-Kapuy Csilla^{1,2,3}, Rátz-Sulyok Fanny Zselyke^{1,2,3}, Bakonyi Péter¹, Béres Bettina¹, Dobronyi Tamás¹, Petridis Leonidas^{1,4}, Zsákai Annamária^{1,2}, Szabó Tamás¹ (¹Magyar Kézilabda Szövetség, Sporttudományi és Diagnosztikai Igazgatóság; ²Eötvös Loránd Tudományegyetem, Embertani Tanszék; ³Eötvös Loránd Tudományegyetem, TTK, Biológia Doktori Iskola; ⁴Magyar Testnevelési és Sporttudományi Egyetem, Sportélettani Kutató Központ): *Fiatal kézilabdázók vázizomzata aszimmetriájának vizsgálata.*

Zsákai Annamária^{1,2}, Rátz-Sulyok Fanny Zselyke^{1,2,3}, Jang-Kapuy Csilla^{1,2,3}, Bakonyi Péter¹, Béres Bettina¹, Dobronyi Tamás¹, Petridis Leonidas^{1,4}, Szabó Tamás¹ (¹Magyar Kézilabda Szövetség, Sporttudományi és Diagnosztikai Igazgatóság; ²Eötvös Loránd Tudományegyetem, TTK, Embertani Tanszék; ³ELTE, TTK, Biológia Doktori Iskola; ⁴Magyar Testnevelési és Sporttudományi Egyetem, Sportélettani Kutató Központ): *A testszerkezeti és a funkcionális mutatók közötti kapcsolatrendszer elemzése sportoló fiatalok körében.*

Gyenesei Katalin^{1,2}, Hrabák Zita^{2,3}, Török-Botyánszki Anna³, Szeniczey Tamás¹, Hajdu Tamás^{1,4} (¹Eötvös Loránd Tudományegyetem, TTK, Embertani Tanszék; ²Magyar Nemzeti Múzeum Közgyűjteményi Központ, Magyar Nemzeti Múzeum, Nemzeti Régészeti Intézet; ³Szegedi Tudományegyetem, BTK, Történelemtudományi Doktori Iskola; ⁴Centre for Applied Bioanthropology, Institute for Anthropological Research, Zagreb, Horvátország): **Az Alföld kora vaskori népeinek biorégészeti kutatása.**

Gémes Anett^{1,2}, Pópity Dániel³, V. Szabó Gábor⁴, Paja László⁵, Szeniczey Tamás¹, Hajdu Tamás^{1,6} (¹Eötvös Loránd Tudományegyetem, TTK, Embertani Tanszék; ²Salisbury Régészeti Kft; ³Móra Ferenc Múzeum; ⁴Eötvös Loránd Tudományegyetem, BTK, Régészettudományi Intézet; ⁵Szegedi Tudományegyetem, TTK, Embertani Tanszék; ⁶Centre for Applied Bioanthropology, Institute for Anthropological Research, Zagreb, Horvátország): **Hódmezővásárhely-Kopáncs XI. – többestemetkezés a késő bronzkor és kora vaskor határán.**

Hajdu Tamás^{1,2}, Borbély Noémi^{3,4}, Bernert Zsolt⁵, Buzár Ágota⁵, Szeniczey Tamás¹, Major István⁶, Cavazzuti Claudio⁷, Molnár Mihály⁶, Horváth Anikó⁶, Palcsu László⁶, Kelentey Barna Árpád⁸, Angyal János⁹, Mende Balázs Gusztáv³, Jakab Kristóf³, Lisztes-Szabó Zsuzsa⁶, Takács Ágoston¹⁰, Cheronet Olivia¹¹, Pinhasi Ron¹¹, Reich David Emil^{12,13,14,15}, Trautmann Martin¹⁶, Szécsényi-Nagy Anna³ (¹Eötvös Loránd Tudományegyetem, TTK, Embertani Tanszék; ²Centre for Applied Bioanthropology, Institute for Anthropological Research, Zagreb, Horvátország; ³Archaeogenomikai Intézet, HUN-REN BTK; ⁴Eötvös Loránd Tudományegyetem, TTK, Biológia Doktori Iskola; ⁵Magyar Természettudományi Múzeum, Embertani Tár; ⁶IKER, HUN-REN ATOMKI, Debrecen; ⁷University of Bologna, Department of History and Culture, Bologna, Olaszország; ⁸Debreceni Egyetem, Fogorvostudományi Kar, Konzerváló Fogászati Tanszék; ⁹Debreceni Egyetem, Fogorvostudományi Kar, Parodontológiai Tanszék; ¹⁰Budapesti Történeti Múzeum, Vármúzeum, Középkori Főosztály; ¹¹University of Vienna, Department of Evolutionary Anthropology, Bécs, Ausztria; ¹²Harvard Medical School, Department of Genetics, Boston, USA; ¹³Harvard University, Department of Human Evolutionary Biology, Cambridge, USA; ¹⁴Broad Institute of MIT and Harvard, Cambridge, USA; ¹⁵Howard Hughes Medical Institute, Boston, USA; ¹⁶University of Helsinki, Department of Cultures, Archaeology, Helsinki, Finnország): **Gyilkosság hidegvérrel? Macsói Béla herceg igazságügyi és biorégészeti azonosítása.**

408. szakülés, 2025. október 9.

65 év a magyar történeti antropológiáért és paleopatológiáért –
Dr. Marcsik Antónia köszöntése 85. születésnapja alkalmából

Pálfi György¹, Hajdu Tamás²
(¹Szegedi Tudományegyetem, TTK, Embertani Tanszék;
²Eötvös Loránd Tudományegyetem, TTK, Embertani Tanszék): **Dr. Marcsik Antónia köszöntése születésnapja alkalmából.**

Pap Ildikó, Magyar Biológiai Társaság elnöke: „65 év a magyar történeti antropológiáért és paleopatológiáért” – Dr. Marcsik Antónia szakmai életútjának méltatása.

Marcsik Antónia köszöntése a 408. szakosztályi ülésen.

Vörös Gabriella (Szegedi Tudományegyetem, BTK, Régészeti Tanszék): **Szarmata sarkantyús lovas a 2. századból (Csólyospálos, 4. sír).**

Dani János¹, Bálint Marianna², Trautmann, Martin³, Hajdu Tamás⁴, Szécsényi-Nagy Anna⁵, Gerber Dániel⁶, Kelentey Barna Árpád⁶, Angyal János⁶, Lisztes-Szabó Zsuzsanna⁷, Horváth Anikó⁸, Sandoval, Elena R.⁹ (¹Szegedi Tudományegyetem, BTK, Régészeti Tanszék; ²Hajdúsági Múzeum, Hajdúböszörmény; ³Anthropologie und Osteoarchäologie Praxis für Bioarchäologie, München, Németország; ⁴Eötvös Loránd Tudományegyetem, TTK, Embertani Tanszék; ⁵Eötvös Loránd Tudományegyetem, HTK, Archeogenomikai Kutatóintézet; ⁶Debreceni Egyetem, Fogorvostudományi Kar; ⁷HUN-REN, ATOMKI Paleoklimatológiai Kutatócsoport; ⁸HUN-REN, ATOMKI Környezetanalitikai Kutatócsoport; ⁹University of Exeter, Exeter, Nagy Britannia): **Rézkori sztyeppe elemek a Kárpát-medencében – az úttörő antropológiai kutatásoktól a komplex biorégészetig.**

Molnár Ábel Gyula (Thorma János Múzeum): **Szemelvények az abaújházi vár templom körüli temetőjének embertani elemzéséből.**

Török Tibor¹, Schütz Oszkár¹, Varga Gergely István² (¹Szegedi Tudományegyetem, TTIK, Embertani Tanszék; ²Magyarságkutató Intézet, Archeogenetikai Kutatóközpont): **Keleti bevándorlások a Kárpát-medencébe az archeogenetika szemszögéből.**

Bereczki Zsolt¹, Király Kitty^{1,2}, Kis Luca¹ (¹Szegedi Tudományegyetem, TTIK Embertani Tanszék; ²Móra Ferenc Múzeum): **Újabb sebési trepanációs esetek az Alföldről.**

Molnár Erika, Marcsik Antónia (Szegedi Tudományegyetem, TTIK, Embertani Tanszék): **Egy hosszú út állomása: Szatymaz-Makraszeki iskola avar kori temető embertani vizsgálata.**

Pálfi György¹, Spekker Olga^{1,2}, Váradi Orsolya Anna¹, Dutour, Olivier³, Coqueugniot, Hélène³, Bérato, Jacques^{(†)4}, Ortner, Donald J.^{(†)5}, Schultz, Michael⁶, Hunt, David⁵, De Andrés Montero, Marcos^{1,7}, Palkó András⁸, Perényi Ádám⁹, Szabó Árpád¹⁰, Kis Luca¹, Tihanyi Balázs^{1,2}, Pap Ildikó^{1,11,12}, Szikossy Ildikó^{1,11}, Mester Zsolt¹³, Szekeres András¹⁴, Terhes Gabriella¹⁵, Urbán Edit^{15,16}, Deák Judit¹⁵, Masson, Muriel¹, Horváth Ferenc¹⁷, Kujáni Yvett¹⁷, Szelekovszky Márta¹⁸, Donoghue, Helen D.¹⁹, Minnikin, David E.^{(†)20}, Lee Oona, Y.-C.²⁰, Wu Houdini, H.T.²⁰, Zink, Albert²¹, Maixner, Frank²¹, Pósa Annamária¹, Madai Ágota¹, Kocsmár Réka¹, Kósa Ferenc^{(†)10}, Farkas L. Gyula¹, Szalai Ferenc¹, Éry Kinga^{(†)22}, Lovász Gabriella¹, Maczel Márta¹, Ardagna, Yann²³, Bereczki Zsolt¹, Paja László¹, Ősz Brigitta¹, Márk László²⁴, Merczi Mónika²⁵, Kővári Ivett²⁶, Szathmáry László²⁷, Fóthi Erzsébet¹¹, Bernert Zsolt¹¹, Évinger Sándor¹¹, Gémes Anett¹², Kiss Krisztián¹², Szeniczey Tamás¹², Hajdu Tamás¹², Molnár Erika¹, Marcsik Antónia¹ (¹Szegedi Tudományegyetem, TTIK, Embertani Tanszék; ²SZTE Archaikus és Recens Humán Genomikai Kompetenciaközpont; ³EPHE PSL University Paris, Université Bordeaux Montaigne, Bordeaux, Franciaország; ⁴Centre Archéologique du Var, Toulon, France; ⁵Department of Anthropology, NMNH, Smithsonian Institution, Washington DC, USA; ⁶University Medical Center Göttingen, Göttingen, Németország; ⁷Janus Pannonius Múzeum; ⁸Szegedi Tudományegyetem Radiológiai Klinika; ⁹Szegedi Tudományegyetem Fül-Orr-Gégészeti és Fej-Nyaksebészeti Klinika; ¹⁰Szegedi Tudományegyetem Igazságügyi Orvostani Intézet; ¹¹Magyar Természettudományi Múzeum Embertani Tár; ¹²Eötvös Loránd Tudományegyetem, TTK, Embertani Tanszék; ¹³Szegedi Tudományegyetem, BTK, Őskori és Elő-Ázsiai Régészeti Tanszék; ¹⁴Szegedi Tudományegyetem TTIK, Biokémiai és Mikrobiológiai Tanszék; ¹⁵Szegedi Tudományegyetem, Klinikai Mikrobiológiai Diagnosztikai Intézet; ¹⁶Pécsi Tudományegyetem, ÁOK, Orvosi Mikrobiológiai Intézet; ¹⁷Móra Ferenc Múzeum, ¹⁸Déri Múzeum; ¹⁹Centre for Clinical Microbiology, University College London, London, Nagy Britannia; ²⁰Institute of Microbiology and Infection, University of Birmingham, Nagy Britannia; ²¹EURAC Research, Institute for Mummy Studies, Bolzano, Olaszország; ²²MNM Budapest, Szent István Király Múzeum; ²³Aix-Marseille Université, UMR 7268 ADES, Marseille, Franciaország; ²⁴Pécsi Tudományegyetem, ÁOK, Analitikai Biokémia Tanszék, ²⁵MNM Balassi Bálint Múzeuma; ²⁶Herman Ottó Múzeum; ²⁷Debreceni Egyetem, TTK, Evolúciós Állattani és Humánbiológiai Tanszék): **„Sükösd-től Mohácsig – a SZTE Embertani Tanszék több, mint fél évszázada folyó kutatásai a tuberkulózis paleopatológiája területén”.**

Bereczki Zsolt

* * *

A GPLF (Frankofón Paleopatológusok Társasága) éves nemzetközi konferenciája 2025. március 28–29. között került lebonyolításra Rouen-ban, Franciaországban. A konferencia magyar előadói: Marcos de Andrés – Pálfi György (mohácsi tömegsírok, TBC), Kocsmár Réka – Pálfi György (4. mohácsi tömegsír).

A Német Antropológiai Társaság (Gesellschaft für Anthropologie) 15. nemzetközi konferenciáját a Kieli Egyetem (Christian-Albrechts-Universität zu Kiel, Németország) antropológus munkatársai szervezték meg Katharina Fuchs vezetésével (Institute of Pre- and Protohistoric Archaeology). A rendezvényre 2025. március 30. és április 3. között került sor a kieli Wissenschaftszentrum épületében. A konferencia témája a haladás volt (Moving forward in biological anthropology). A konferencia egyik meghívott előadója Molnár Erika egyetemi docens volt a SZTE TTIK BI Embertani Tanszékről, aki a magyar antropológiai kutatás és oktatás múltjáról és jelenéről tartott átfogó ismertetőt. A konferencia további magyar előadói: Marcos de Andrés (mohácsi tömegsírok, módszertan), Spekter Olga (TBC diagnosztika), Bereczki Zsolt (mohácsi tömegsírok, perimortem traumák), Kis Luca (avar kori acrekonstrukció), Tihanyi Balázs (fegyveres női temetkezés, honfoglalás kor).

2025. augusztus 31. és szeptember 2. között zajlott le a 4th International Congress on Roman Bioarchaeology c. konferencia a zágrábi Institute for Anthropological Research at the Archaeological Museum szervezésében. A konferencián az alábbi magyar antropológiai vonatkozású előadások hangzottak el: Kiss Krisztián (Harsánylejtő, villa), Madai Ágota (szarmata TBC), Mateovics-László Orsolya (Aquincum katonai temető), Schütz Oszkár (szarmata archeogenetika), Szécsényi-Nagy Anna (szarmata archeogenetika).

A Török Aurél embertani Egyesület 2025. október 10–12-én tartotta 5. nemzetközi konferenciáját Marosvásárhelyen. A rendezvényre a Maros Megyei Múzeum jóvoltából a marosvásárhelyi várban került sor. A konferencia mottója idén: Intelligence Inside Bones – Human Burials in Central and Eastern Europe. A gazdag tudományos programban 15 szóbeli előadás és 8 poszter bemutatása kapott helyet, így MSc és PhD hallgatók, valamint fiatal kutatók is bemutatkozhattak eredményeikkel a nemzetközi porondon. Ebben az évben bukaresti, marosvásárhelyi, budapesti és szegedi kutatók voltak jelen a szimpóziumon. A magyarországi biológiai antropológiát összesen 21 oktató, kutató és hallgató képviselte, akik 13 előadást és 8 posztert mutattak be.

A Magyar Tudományos Akadémia alapításának 200. évfordulója alkalmából indított rendezvénysorozat részeként 2025. november 7-én került sor a Pécsi és Szegedi Akadémia Bizottság két közös konferenciájára az MTA budapesti székházában. Ennek keretében zajlott le a MTA 200 – MOHÁCS 500 - A régészet, az antropológia és a történettudomány legújabb kutatási eredményei c. szimpózium (SZTE, Embertani Tanszék társrendezésében), amely lehetőséget biztosított minden érintett tudományterület képviselői számára, hogy bemutassák a mohácsi csatával kapcsolatos kutatásaik legújabb eredményeit. A programban helyet kapott a 2020–2024 között zajló tömegsírfeltárásokban is részt vevő SZTE TTIK BI Embertani Tanszék munkatársainak négy előadása is (Pálfi György, Kis Luca, Bereczki Zsolt, Molnár Erika).

A „Mohács 500 – Antemurale Christianitatis II. From Mohács to Europe: Unity and Remembrance” című nemzetközi konferencián (NÖRI-JPM-SZTE-ELTE, Pécs, 2025. november 28–29.) két antropológiai tárgyú előadást mutattak be munkatársaink (Vágvölgyi Lili, Marcos De Andrés).

Antropológus előadók a „Mohács 500 – Antemurale Christianitatis II. From Mohács to Europe: Unity and Remembrance” (Pécs, 2025. november 28–29.) nemzetközi konferencián (Vágvölgyi Lili, Marcos De Andrés)

A Magyar Biológiai Társaság Szegedi Csoportjának jubileumi, 500. ülésén Pálfi György (SZTE TTIK BI, Embertani Tanszék) „Mohács 500” – az SZTE Embertani Tanszék és partnerei mohácsi csatához kapcsolódó kutatásai címmel tartott előadást.

17. FIROKONF Fiatal Római Koros Kutatók Konferenciája: 2025. május 16–18. (Janus Pannonius Múzeum, Pécs). A konferencia embertani vonatkozású előadói: Mercuri Mónika (Esztergom-Bánom-dűlő, bioarcheológia), Schütz Oszkár (szarmata archeogenetika), Madai Ágota (szarmata TBC), Kiss P. Attila (régészeti-genetikai esettanulmányok, 4–5. század).

A III. Egyetem-Tér Gyula konferencián 2025. május 22-én Dr. Pálfi György tanszékvezető egyetemi docens és Dr. Tihanyi Balázs tudományos munkatárs (SZTE TTIK, Embertani Tanszék) „Honfoglaló harcosok anatómiájától a mohácsi hősök végtisztességéig, avagy: miről is szól a biorégészeti kutatás?” címmel tartottak előadást.

Pálfi György a „Régészet Napja 2025” konferencián 2025. június 16-án Pécsen, majd 2025. augusztus 18-19-én a „Székesfehérvári Királyi Napok” keretében a „Nem ünnepelni jöttünk, hanem a kegyelet adóját leróni...” című konferencián meghívott előadónaként tartott előadásokat a Mohács 500 projekt keretében folyó antropológiai kutatásokról.

A BISZ 2025 nemzetközi konferencián (SZTE Biológiai Intézet, Szeged) 3 antropológiai tárgyú szóbeli előadás (Pálfi György, Kis Luca, Bereczki Zsolt) és 4 poszter (Marcos De Andrés, Kocsmár Réka, Kis Luca, Tihanyi Balázs, Vágvölgyi Lili) került bemutatásra 2025 szeptemberében Szegeden.

Bereczki Zsolt

* * *

**AZ MTA ANTROPOLÓGIAI OSZTÁLYKÖZI TUDOMÁNYOS
BIZOTTSÁG BESZÁMOLÓJA A 2024. ÉVBEN VÉGZETT
TEVÉKENYSÉGÉRŐL**

1. A tudományos/állandó/osztályközi bizottság neve:

Antropológiai Osztályközi Tudományos Bizottság

2. A tudományos/állandó/osztályközi bizottság tisztségviselői:

Elnök: Hajdu Tamás

Társelnök: Pap Ildikó

Titkár: Bereczki Zsolt

3. A tudományos/állandó/osztályközi bizottság ülései:

2024. január 22. 13:00 – Online ülés

1. A bizottság támogatta, hogy a MTA Titkársága szavazást írjon ki János István és Mateovics-László Orsolya kooptálásáról.
2. A bizottság támogatta Tihanyi Benedek jelentkezését az MTA köztestületébe, kérte a szavazás kiírását.
3. A bizottság nem támogatta szavazás kiírását Kőrösi Viktor Dávid és Csáji László Koppány köztestületi jelentkezését, és kérte a jelentkezések átirányítását a Néprajztudományi Bizottsághoz.
4. A bizottság támogatta a MNYTEB törekvéseit.
5. A bizottság tárgyalta a 2023. évi OTKA pályázati ciklus eredményeinek, valamint a Régészeti és az Ökológia és evolúció zsűri elnökeivel folytatott megbeszélések tanulságait.
6. Pálfi György beszámolt a Mohács 500 projekt előre haladásáról.
7. Hajdu Tamás beszámolt az ELTE Embertani Tanszék gyűjteményi költözéséről.
8. Egyebek: Megemlékezés a közelmúltban elhunyt kollégákról (Gyenis Gyula, Éry Kinga, Kustár Ágnes, Nyilas Károly, Dezső Gyula); Pálfi György beszámolt a SZTE Embertani Tanszékéhez kapcsolódó fejleményekről.

2024. augusztus 14. 11:00 – Online ülés

1. Az MTA doktori minimumkövetelmények felülvizsgálatára tett javaslatok megvitatása
2. Az MTA doktori minimumkövetelmények felülvizsgálatára tett javaslatokkal kapcsolatos Bizottsági állásfoglalás megfogalmazása, elkészítése
3. Egyebek

4. A tudományos/állandó/osztályközi bizottság 2024. évi legfontosabb rendezvényei rövid leírással:

A MBT Embertani Szakosztályának 406. szakülése

2024. június. 17. 16:00, ELTE TTK

Az ülést az ELTE TTK Embertani Tanszék, az ELTE BTK Régészettudományi Intézet és a MBT Embertani Szakosztály közösen szervezte, így abban tevékenyen vett részt az AOTB vezetősége és tagjai is, segítve a program sikeres lebonyolítását. Az ülésen a Stefano Benazzi (University of Bologna) vezetésével futó, neandervölgyi leletekkel foglalkozó ERC projekt előre haladásáról hallhatott beszámolókat a szakosztály tagsága és az érdeklődők.

„A koponyák hegyén – hiedelmek, betegségek és a halál nyomai régészeti csontmaradványokon” c. kiállítás

SZTE TTIK, Biológia Intézet, Aula, 2024. okt. 30–nov. 22. A kiállítást a SZTE Embertani Tanszéke és az AOTB tagjai rendezték. A Tanszék kutatási anyagából rendezett kiállítás a bemutatott koponyaleleteken keresztül nyújtott betekintést koponyalékelés és torzítás szokásától kezdve a fertőző betegségeken át egészen a mohácsi csatához köthető események során odaveszett egyének haláláig.

„Egy eltűnt nép nyomában – Az avarok élete a Duna-Tisza közén” című állandó kiállítás

A Kecskeméti Katona József Múzeumban 2024. november 9-én nyílt meg az avarok Duna-Tisza közí, 6–9. századi történetét és életét megjelenítő tárlat. A kiállítás betekintést nyújt az avarok mindennapi életébe, temetkezési szokásaiba és társadalmi felépítésébe. A legújabb antropológiai és genetikai kutatások eredményeit is bemutatja, felfedve az egykor élt emberek betegségeit, származását, családi kapcsolatait. A tárlat különleges élményt kínál: megeleveníti az avarok arcvonásait, életük részleteit, és izgalmas tudományos felfedezéseket tár a látogatók elé. Az antropológiai kutatásokat az ELTE TTK Biológiai Intézet Embertani Tanszékének munkatársai végezték, akik aktívan közreműködtek a kiállítás megvalósításában is.

Mohács 500 Anthropology International Workshop

SZTE, Embertani Tanszék, 2004. november 8.

A workshopot a Mohács 500 projekt keretében szervezte a SZTE TTIK Embertani Tanszéke Prof. Dr. Albert Zink, az EURAC Research Institute for Mummy Research igazgatójának elnökletével. A workshop keretében a projekt oszteológiai vizsgálatainak előrehaladásáról hangzottak el előadások, amelyet hands-on oszteológiai műhelymunka követett, ahol a fiatal kollégáknak lehetőségük volt egyes érdekes, vagy nehezen diagnosztizálható eset megvitatására tapasztalt külföldi kollégák társaságában. Az előkészítésben és a lebonyolításban az AOTB vezetősége és tagjai vettek részt.

5. Az AI- és munkabizottságok (ha vannak) 2024. évi legfontosabb rendezvényei: –

6. A tudományos/állandó/osztályközi bizottság köztestületi tagjainak díjai:

Molnár Erika a SZTE TTIK BI Embertani Tanszékének egyetemi docense 2024-ben a Magyar Biológiai Társaság **Herman Ottó díját** vehette át kimagasló kutatói, oktatói, muzeológiai és a többek között az MBT érdekében is folytatott tudományszervező munkásságáért.

Erdei Anna professor emerita, az ELTE TTK Immunológia Tanszékének egykori vezetője a 2024. szeptember 2-6. között Lübeckben rendezett 19. European Meeting on Complement in Human Disease c. konferencián az **European Complement Network emlékérmét** (ECN Medal) és oklevelet vehette át a komplementrendszer kutatásában elért eredményeiért és a tudományos közösség szolgálatáért. Erdei Anna korábban az ECN vezetőségi tagja, illetve a nemzetközi társaság (International Complement Society) tanácsnoka volt.

Egyéb, a magyar antropológiai kutatáshoz kapcsolódó állami és szakmai elismerések az év során:

Albert Zink, Ludwig-Maximilians-Universitát (München, Németország) antropológus professzora, a bolzanói EURAC Research Múmiakutató Intézet igazgatója a SZTE Embertani Tanszék felterjesztésére 2024. november 14-én a **Doctor Honoris Causa díszdoktori címet** kapott a Szegedi Tudományegyetemen.

A SZTE Embertani Tanszékkel való több évtizedes együttműködés eredménye 3 PhD fokozat a SZTE-n, számos közös szakmai tréning és rendkívül sok magyarországi régészeti csont- és múmiaminta paleomikrobiológiai vizsgálata. Albert Zink szegedi kutatókkal társszerzésben megjelent publikációinak száma 2024-re megközelítette az ötvenet. Közösén dolgoztak többek között a világhírű váci múmiák mintáin, a subalyuki neandervölgyi leleteken is. Zink professzor fontos segítséget nyújtott a szegedi archeogenetika újraindításában, az archeogenetikai kutatások bázisának kialakításában a Szegedi Tudományegyetem Biológiai Intézet Genetikai Tanszékén. Jelenleg a Mohácsi Nemzeti Emlékhely III. sz. tömegsírjából származó csontmaradvány elemzését készítik elő. A szegedi felsőoktatás történetében a 2023-ban második alkalom (Olivir Dutour) után 2024-ben harmadik alkalommal kapott szegedi egyetemről Doctor Honoris Causa elismerő címet a biológiai antropológia jelöltje.

7. A tudományos/állandó/osztályközi bizottság kiadványai:

Anthropologiai Közlemények 65.

A Magyar Tudományos Akadémia támogatásával megjelent az **Anthropologiai Közlemények** folyóirat 2024-es (65.) kötete 93 oldalon, 3 eredeti közleménnyel, 1 PhD tézissel, a magyar antropológiai történetéről írott 1 közleménnyel, valamint 2 megemlékezéssel a 2024-ben elhunyt antropológus kollégáinkról. A „Kutatási tudósítások – Research reports” című, újonnan indított fejezet beszámolt a Mohácsi Nemzeti Emlékhely IV. számú tömegsírja feltárásának antropológiai eredményeiről. A nyomtatott formában elkészült kötet 2024-ben is a MTA támogatásával jelenhetett meg, melyet ezúton köszönünk. Köszönjük az AOTB-tag Zsákai Annamária lelkiismeretes szerkesztő munkáját. A folyóirat köteteinek anyaga, a teljes kötet és az egyes tanulmányok is pdf formátumban elérhetőek a Magyar Biológiai Társaság megújult honlapján, valamint az MTA OJS folyóirat-szerkesztő rendszerében.

Jelentősebb, nemzetközi folyóiratban megjelent tanulmányok

- Ács, F., Szalkai, Z., Kristóf, E., Zsákai, A. (2024): A Comparison of the Effects of Climate and Human Variability on the Thermal Resistance of Clothing. *Atmosphere*, 15(12): 1474. DOI: <https://doi.org/10.3390/atmos15121474>
- Dani, J., Horváth, A., Gémes, A., Fülöp, K., Szeniczey, T., Tarbay, J.G., Vicze, M., McCall, A., Futó, I., Szigeti, A., Molnár, M., Novak, M., Fischl, K.P., Kulcsár, G., Szabó, G., Mester, E., Palcsu, L., Kiss, V., Major, I., Hajdu, T. (2024): New radiocarbon dates from the Bronze Age Tiszafüred-Majoroshalom site (Eastern Hungary). *Radiocarbon*, 2024: 1–13. DOI: <https://doi.org/10.1017/RDC.2024.123>
- Gnecchi-Ruscone, G.A., Rácz, Z., Samu, L., Szeniczey, T., Faragó, N., Knipper, C., Friedrich, R., Zlámlová, D., Traverso, L., Liccardo, S., Wabnitz, S., Popli, D., Wang, K., Radzeviciute, R., Gulyás, B., Koncz, I., Balogh, C., Lezsák, G.M., Mácsai, V., Bunbury, M.M.E., Spekker, O., le Roux, P., Szécsényi-Nagy, A., Mende, B.G., Collieran, H., Hajdu, T., Geary, P., Pohl, W., Vida, T., Krause, J., Hofmanová, Z. (2024): Network of large pedigrees reveals social practices of Avar communities. *Nature*. 629(8011): 376–383. DOI: <https://doi.org/10.1038/s41586-024-07312-4>
- Sawyer, S., Gelabert, P., Yakir, B., Llanos-Lizcano, A., Sperduti, A., Bondioli, L., Cheronet, O., Neugebauer-Maresch, C., Teschler-Nicola, M., Novak, M., Pap, I., Szikossy, I., Hajdu, T., Moiseyev, V., Gromov, A., Zariņa, G., Meshorer, E., Carmel, L., Pinhasi, R. (2024): Improved detection of methylation in ancient DNA. *Genome Biology*, 25(1): 261. DOI: <https://doi.org/10.1186/s13059-024-03405-5>

- Spekker, O., Kiss, P.A., Kis, L., Király, K., Varga, S., Marcsik, A., Schütz, O., Török, T., Hunt, D.R., Tihanyi, B. (2024): White Plague among the “Forgotten People” from the Barbaricum of the Carpathian Basin – Cases with tuberculosis from the Sarmatian-period archaeological site of Hódmezővásárhely–Kenyere-ér, Bereczki-tanya. *PLoS ONE*, 19(1): e0294762. DOI: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0294762>
- Szalkai, Z., Kristóf, E., Zsákai, A., Ács, F. (2024): Comparison of CMIP6 model performance in estimating human thermal load in Europe. *International Journal of Climatology*, 44(10): 3328–3341. DOI: <https://doi.org/10.1002/joc.8526>
- Tihanyi, B., Maár, K., Kis, L., Gingüta, A., Varga, G.I.B., Kovács, B., Schütz, O., Pálfi, G., Neparáczki, E., Török, T., Spekker, O., Maróti, Z., Berthon, W. (2024): ‘But no living man am I’: Bioarchaeological evaluation of the first-known female burial with weapon from the 10th-century-CE Carpathian Basin. *PLoS ONE*, 19(11): e0313963. DOI: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0313963>
- Tihanyi, B., Samu, L., Koncz, I., Hergott, K., Medgyesi, P., Pálfi, G., Szabó, K.Á., Kis, L., Marcsik, A., Molnár, E., Spekker, O. (2024): A glimpse into the past of Hansen’s disease – Re-evaluation and comparative analysis of cases with leprosy from the Avar period of the Trans-Tisza region, Hungary. *Tuberculosis*, 148: 102552. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.tube.2024.102552>
- Zsákai, A., Zselyke Rátz-Sulyok, F., Jang-Kapuy, C., Petridis, L., Bakonyi, P., Dobronyi, T., Juhász, I., Szabó, T. (2024): Muscular robusticity and strength in the lower extremities in elite handball players. *Scientific Reports*, 14(1): 28883. DOI: <https://doi.org/10.1038/s41598-024-75472-4>

8. A tudományos/doktori bizottság által lefolytatott habitusvizsgálatok MTA doktora cím pályázatokra: –

**9. Tudományos munkában és azon túlmutatóan hasznosítható eredmény
MTA Vendégkutatói pályázat 2024**

2024-ben a MTA Vendégkutatói pályázatán **Hajdu Tamás** elnyerte a lehetőséget, hogy az ELTE TTK Biológiai Intézet Embertani tanszékén vendégkutatóként alkalmazzon, fogadjon egy nemzetközi szinten is kiemelkedő antropológus kutatót, a zágrábi Antropológiai intézet tudományos igazgatóhelyettesét és a Paleopatológiai Társaság titkárát, Mario Novakot. A közös kutatások során hazai és horvátországi bronzkori népességeket multidiszciplináris megközelítésben, több kutató és intézmény bevonásával vizsgálták. A pályázat és vizsgálatsorozat sikerrel zárult, az első publikációk már rangos folyóiratban meg is jelentek, illetve bírálat alatt állnak.

„Mohács 500”: A Mohácsi Nemzeti Emlékhely 4. tömegsírjának feltárása

A hazai antropológia kiemelt fontosságú szakmai projektje a nemzeti emlékezetpolitika és kultúrpolitika számára egyaránt nagy jelentőségű, a mohácsi csatához kapcsolódó emberi maradványok feltárására és tudományos vizsgálatára, valamint a tudományos eredmények bemutatására irányuló interdiszciplináris kutatás. A Janus Pannonius Múzeum Régészeti Osztálya a Szegedi Tudományegyetem Embertani Tanszékével közösen, a III. tömegsír 2020 és 2022 között zajló teljes régészeti feltárása után 2024 júniusa és augusztus között elvégezte a IV. tömegsír feltárását is. A csontmaradványok vizsgálata a Szegedi Tudományegyetem támogatása mellett kormányzati támogatással zajlik Szegeden. A kutatások 2024-es eredményeiről egy cikkben, két könyvfejezetben, számos hazai és nemzetközi előadásban számoltak be, például:

Kocsmár, R., Vágvolgyi, L., Neményi, R., Györffy-Villám, Zs., Talabér, I., Szabó, Á., Mai, T., De Andrés, M., Vig, V., Bereczki, Zs., Tihanyi, B., Molnár, E., Pálfi, Gy. (2024): A Mohácsi Nemzeti Emlékhely IV. tömegsírja feltárásának biológiai antropológiai megfigyelései. *Anthropologiai Közlemények*. 65: 63–74. DOI: <https://doi.org/10.20330/AnthropKozl.2024.65.63>

„Mohács 500”: A Mohácsi Nemzeti Emlékhely 3. és 4. tömegsírjának antropológiai vizsgálatai

2024-ben a mohácsi csata 500. évfordulójára készülve a Mohács 500 projekt keretében valósult meg hazai biológiai antropológia egyik legfontosabb, és volumenében legjelentősebb kutatási tevékenysége. A **komplex Mohács 500 antropológiai kutatási projekt** (antropológiai projektvezető: Pálfi György, SZTE Embertani Tanszék) a Szegedi Tudományegyetem (SZTE) Embertani Tanszékén zajlik, a pécsi székhelyű Janus Pannonius Múzeummal (JPM) és a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóságával (DDNPI) együttműködve (intézményközi szerződés keretében). A több mint 4 éve folyó kutatások feltételeinek biztosítására Magyarország Kormánya 2023-ban és 2024-ben két ízben határozott jelentős támogatás biztosításáról (1159/2023. (IV. 27.) és 1288/2024. (IX. 19.) Korm. határozatok). A döntően biológiai és igazságügyi antropológiai kutatások 2025-ben és 2026-ban archeogenetikai, analitikai, paleoradiológiai, paleomikrobiológiai vizsgálatokkal és digitális arcreekonstrukciós alprojekttel is kiegészülnek. Az SZTE Embertani Tanszék Mohács 500 projektjét a Szegedi Tudományegyetem is kiemelten támogatja.

A projekten 2024 első felében 3 doktorandusz és három témavezető senior kutató, egy főállású tudományos segédmunkatárs dolgozott, 2024 második felében a résztvevők száma másfélszeresére bővült, és számos MSc hallgatót is sikerült bevonni a projektbe. A kutatás keretében a morfológiai alapú antropológiai és paleopatológiai kutatások mellett archeogenetikai és analitikai vizsgálatokra, paleoradiológiai és mikroszkópos elemzésekre is sor került, és 2024 második felében megkezdődött a digitális arcreekonstrukciós tevékenység. A projektév legfontosabb feladata az SZTE Embertani Tanszék kutatócsoportja számára a Mohácsi Nemzeti Emlékhely 4. tömegsírjának feltárására történő felkészülés, az azzal kapcsolatos szakmai és adminisztratív feladatok elvégzése – többek között az Ásatási Bizottság számára elméleti és gyakorlati tájékoztatás tartása –, új terepantropológiai protokoll kidolgozása, az ásatás technikai feltételeinek biztosítása, és annak szakmai kivitelezése. A Mohácsi Nemzeti Emlékhely 4. tömegsírjának feltárása 2024. június–augusztus hónapokban lezajlott, az emberi maradványok Szegedre szállítása megtörtént, azok tisztítását is elvégezték 2024 utolsó hónapjaiban. A 3. tömegsír maradványainak specifikus vizsgálatainak elvégzése és a 4. tömegsír komplex antropológiai feldolgozása 2025-26 folyamán zajlik majd (és 2028 végére addigra 5 PhD fokozatszerzéssel teljedhet ki), amihez a 1288/2024. (IX. 19.) Korm. határozatban meghatározott kormányzati támogatás, valamint a Szegedi Tudományegyetem folyamatos támogatása biztosítják a szükséges feltételeket.

2024 végén – az SZTE Mohács-500 projekt támogatásával - megjelent a mohácsi csatával kapcsolatos legújabb kutatási eredményeket ismertető **„Temetetlen Mohács – Az 1526. és 1687. évi csata új kutatási eredményei”** című tanulmánykötet.

A biológiai és igazságügyi antropológia 2 fejezettel járult hozzá a 16. századi nemzeti tragédiához vezető ütközet értelmezéséhez:

Szabó, Á., Mai, T., Vig, V., Gellai, F., Vágvolgyi, L., Kocsmár, R., Marcos De, A., Bereczki, Zs., Pálfi, Gy. (2024): *Harc közben, meneküléskor vagy kivégzés miatt? Igazságügyi orvostani magyarázatok a mohácsi III. tömegsír csontvázain megfigyelhető sérülésnyomok keletkezése kapcsán.* In: Varga, Sz. (Szerk.) *Temetetlen Mohács. Az 1526. és az 1687. évi csata új kutatási eredményei.* Budapest, pp. 9–36.

Neményi, R., Györffy-Villám, Zs., Talabér, I., Simon, B., Simon, Zs., Szabó, Á., Mai, T., Kocsmár, R., Vágvolgyi, L., Vig, V., Marcos De, A., Tihanyi, B., Bereczki, Zs., Molnár, E., Pálfi, Gy. (2024): *A IV. tömegsír feltárásának előzetes régészeti és antropológiai eredményei.* In: Varga, Sz. (Szerk.) *Temetetlen Mohács. Az 1526. és az 1687. évi csata új kutatási eredményei.* Budapest, pp. 39–55.

A Mohács 500 projekt keretében az „**Antemurale Christianitatis – Közép-Európa és a Nyugat-Balkán, a Kereszténység Védőbástyái**” címmel rendezett **nemzetközi konferencián** Pálfi György és De András M. tartottak előadást. (Budapest, Várkert Bazár, 2024. december 8–9.):

De András, M., Vig, V., Bereczki, Zs., Spekker, O., Tihanyi, B., Pálfi, Gy. (2024): *A mohácsi III. számú tömegsír maradványainak antropológia vizsgálata: kihívások és előzetes eredmények.*

Pálfi, Gy., Kocsmár, R., Vágvolgyi, L., Szabó, Á., Mai, T., Molnár, E. (2024): *A mohácsi IV. számú tömegsír feltárás antropológiai tapasztalatai.*

ArchaeoSciences Seminar előadássorozat 28. ülése, Bukarest

2024 februárjában a Bukaresti Egyetem Kutatóintézete (ICUB) és a Román Tudományos Akadémia ‘Francisc J. Rainer’ Antropológiai Intézete meghívására Hajdu Tamás az ArchaeoSciences Seminar előadássorozat keretei között Bukarestben *Bioarchaeology of human populations of the 2nd Millennium BC in Hungary – Old bones, new perspectives period*” címmel tartott tudományos előadást a hazai bronzkori népségekre vonatkozó eddigi eredményekről, valamint a folyamatban lévő MTA Bolyai Ösztöndíja és egy nemrég zárult FK-NKFI pályázata biorégészeti eredményeiről.

Egyéb tevékenység

Felterjesztés: MTA Akadémiai újságíró díj. Kiss-Stefán Mónika az elmúlt évtized kiemelkedő teljesítményű tudomány-népszerűsítő filmrendezője és producere, játék- és dokumentumfilmek tucatjain keresztül juttatta el a hazai kutató műhelyek eredményeit a nézők százazezreihez érthető és szerethető formában. Alkotásaival a Magyarországon folyó tudományos kutatások, tudományos műhelyek és fontosabb projektek sikeres népszerűsítője. Számos szakmai díjjal kitüntetett filmje (*Memento mori – A váci legenda*) mellett 2024-ban bemutatott 51 perces dokumentumfilmje, „A váci múmiák” is a hazai múmiakutatást ismerteti.

10. Kapcsolatok más szervezetekkel:

A Magyar Kézilabda Szövetség Sporttudományi és Diagnosztikai Igazgatóságának (SDI) és az ELTE Embertani Tanszékének 2022-ben indult szakmai együttműködése 2024-ben az ELTE TTK Biológiai Intézetének támogatásával úgy erősödött meg, hogy az ELTE hallgatói BSc, MSc, PhD és TDK témájuk keretében Zsákai Annamária vezetésével bekapcsolódhatnak az SDI-ben végzett sportantropológiai kutatásokba.

- 11. A bizottság által legfontosabbnak tartott 1-3 nemzetközi és / vagy hazai kapcsolat, együttműködés bemutatása a közös célkitűzések-eredmények alapján.** Ezek az adatok, ismertetőik képezik majd a Parlamenti beszámoló és a kormánytájékoztató háttéranyagát.

Bizottságunk tagja, Zsákai Annamária 2010 szeptembere és 2024 decembere közt az Európai Antropológiai Társaság főttkári posztját töltötte be. **Zsákai Annamária 2025–2026 között az Európai Antropológiai Társaság (EAA) pénztárnoki posztját tölti be.**

Az ELTE TTK Embertani Tanszéke elnyerte a jogot arra, hogy az EAA jubileumi (alapításának 50. évfordulója alkalmából szervezendő) kongresszusát 2026 augusztusában megrendezhesse Budapesten.

A Szegedi Tudományegyetem (SZTE) Embertani Tanszék **Mohács 500** kutatócsoportja mintegy húsz fővel (szenior kutatók, doktoranduszok, MSc hallgatók) vesz részt, immár negyedik éve, a mohácsi csata 500. évfordulójához kapcsolódó komplex kutatásokban: munkacsoportunk, négy feltárási szezonban, 2 tömegsír (2024-ben a 4. tömegsír) teljes körű feltárását végezte el, a Janus Pannonius Múzeum (JPM) Régészeti Osztályával és a Duna-Dráva nemzeti Park Igazgatóságával (DDNPI) együttműködve. A terepantropológiai tevékenység, de különösen a laboratóriumi antropológiai vizsgálatok és speciális laboratóriumi kiegészítő vizsgálatok (archeogenomikai, analitikai, radiológiai vizsgálatok), digitális arcreekonstrukciós munkák, igazságügyi antropológiai vizsgálatok a 1159/2023. (IV. 27.) és 1288/2024. (IX. 19.) Korm. határozatokban meghatározott módon kormányzati támogatásban részesülnek. A kiemelt hazai és nemzetközi figyelmet élvező tudományos munkák az SZTE-JPM-DDNPI intézményközi szerződése keretében valósulnak meg.

Bereczki Zsolt

* * *

AZ MTA BIOLÓGIAI OSZTÁLY ANTROPOLÓGIAI OSZTÁLYKÖZI TUDOMÁNYOS BIZOTTSÁGÁNAK ÖSSZEFOGLALÓJA A 2023–2024. ÉVEK LEGFONTOSABB SZAKTERÜLETI EREDMÉNYEIRŐL

Őskori és népvándorlás kori népességtörténeti kérdések elemzése – A HistoGenes kutatási keretrendszer interdiszciplináris megközelítésben vizsgálja a Kárpát-medence Kr. u. 400 és 900 közötti időszakát. A nemzetközi kutatócsoport kimutatta, hogy az európai hun korszak néhány személye közvetlen kapcsolatban állt az ázsiai Hun Birodalom egyes magas rangú tagjaival. Arra is rámutattak, hogy a korabeli Kárpát-medence népessége összességében csak kis részben volt kelet-ázsiai származású, és az újonnan érkezők is rendkívül sokféle eredetet képviseltek. A kutatásban az ELTE Régészettudományi Intézete, az ELKH Archeogenomikai Intézete, az SZTE Embertani Tanszéke és az ELTE Embertani Tanszéke működött közre. A projektet az Európai Kutatási Tanács (ERC) támogatta az Európai Unió Horizont 2020 kutatási és innovációs programja keretében.

Az ELTE Embertani Tanszékén 2024-ben zárult le egy NKFIH által finanszírozott kutatás, amely nemzetközi együttműködésben tárta fel a Kárpát-medence bronzkori népességeinek történetét, mobilitását, életmódját és betegségeit. Az eredményekről rangos nemzetközi folyóiratokban számoltak be.

A Kárpát-medence történeti és recens népességeinek genetikai vizsgálata – A Szegedi Tudományegyetem Archeogenetikai Kutatócsoportja (SZTE AK) a Kárpát-medence régészeti leleteiből származó archaikus DNS vizsgálatával tárja fel a múlt népességeinek rokonsági viszonyait, vándorlásait és keveredéseit. Kutatásaik révén rekonstruálták a hunok, avarok és honfoglaló magyarok genetikai történetét, és sikerrel azonosították az Árpád-ház több tagját.

Báthory és az Aba nemzetség tagjainak archeogenetikai azonosítása – A Magyarországi Kutató Intézet a Szilágy Megyei Történelmi és Szépművészeti Múzeummal, valamint a SZTE Archeogenetikai Kutatócsoportjával folytatott együttműködés keretében archeogenetikai módszerekkel azonosította a középkori Báthory- és Aba-nemzetség tagjait.

Paleopatológiai kutatások – A vizsgálatok középpontjában a mycobacteriális fertőzések csonttani tüneteinek elemzése és a betegségek evolúciójának kutatása állt, hazai és nemzetközi együttműködésben (francia, német, olasz, angol partnerek, az ELTE és az SZTE Embertani Tanszék részvételével). Kiemelkedő eredménynek számít a subalyuki neandervölgyi leletek elemzése, amely pontosította a leletek korát, igazolta a tuberkulózis jelenlétét, és új szempontokkal gazdagította a neandervölgyiek visszaszorulásának okairól alkotott képet.

„Mohács 500” – A Mohácsi Nemzeti Emlékhely tömegsírjainak feltárása és antropológiai vizsgálata

A Szegedi Tudományegyetem, a Duna–Dráva Nemzeti Park Igazgatósága és a Janus Pannonius Múzeum együttműködésében zajló „Mohács 500” projekt a magyar antropológia egyik legfontosabb vállalkozása. A program célja a mohácsi csatához köthető emberi maradványok feltárása, interdiszciplináris vizsgálata, valamint az eredmények tudományos és közönség számára történő bemutatása. A projekt 2023 óta kormányzati támogatásban részesül (1159/2023. (IV. 27.) Korm. határozat), amelyet 2024-ben újabb határozat is megerősített (1288/2024. (IX. 19)).

A 2022-ben teljes egészében feltárt III. számú tömegsír vizsgálata után 2024 nyarán sor került a IV. számú tömegsír régészeti feltárására is. A Szegeden 2023 óta zajló antropológiai elemzések során eddig több mint száz, szinte teljes csontváz részletes feldolgozása történt meg, amelyek fontos adatokat szolgáltatnak a korszak hadtörténetéhez, az áldozatok életkörülményeihez és betegségeihez. A munkába rendszeresen bekapcsolódnak külföldi (amerikai és francia) igazságügyi antropológus és paleopatológus szakértők is.

Az eddigi kutatási eredményeket hazai és nemzetközi konferenciákon, nemzetközi workshopokon, ismeretterjesztő előadásokon, valamint két tanulmánykötetben mutatták be. Többek között: „Elsüllyedt Mohács” (2023) és „Temetetlen Mohács” (2024). „Antemurale Christianitatis – Közép-Európa és a Nyugat-Balkán, a Kereszténység Védőbástyái” nemzetközi konferencia (2024, Budapest). „Komoly kihívások a hazai biológiai antropológia előtt: A mohácsi tömegsír-kutatások” tudományos előadás (MTA VIII. Biológiai Osztály ülése, Budapest, 2023).

Az élő/recens népességgel foglalkozó új kutatási területek – A hazai népesség biológiai állapotának felmérésével foglalkozó kutatóhelyek eredményei közül kiemelendő, hogy elemezték a magyar gyermekek tápláltsági állapotának és életmódjának mutatóit, vizsgálták a gyermekek egészségmagatartásának kockázati tényezőit (MTA-ELTE Környezetismeret Tanítása Kutatócsoport, MTA-ELTE Egészségtudatos Gyermekekért Kutatócsoport, 2023). Ehhez kapcsolódóan rendezték meg a **„Fenntarthatóságra nevelés a nevelési-oktatási intézményekben II.”** című konferenciát. Az ELTE TTK és PPK szakembereinek összefogásában elkészült egy hiánypótló, hazai auxológiai eredményekre épülő, elektronikus, gyermekek szexuális felvilágosításához használható tananyag 2023-ban.

A magyar antropológiai kutatásokhoz kapcsolódó, nemzetközi együttműködésben elnyert elismerések – A Szegedi Tudományegyetemen két külföldi kutató részesült Doctor Honoris Causa díszdoktori címben Olivier Dutour, a francia EPHE/Université Bordeaux Montaigne professzora (2023), majd Albert Zink, a müncheni Ludwig-Maximilians-Universität antropológus professzora, a bolzanói EURAC Research Múmiakutató Intézet igazgatója (2024). A szegedi felsőoktatás történetében ez a második és harmadik alkalom, hogy a biológiai antropológia területének képviselői részesültek e rangos kitüntetésben.

Bereczki Zsolt